

tične upute za katoličko življenje izobraženom mladiću. Zato bi ova knjižica mogla biti pravi „Vademecum“ ne samo za vrijeme studija, već i u zrelijim godinama. Tu je na okupu i dobar molitvenik i lijepa meditacija. Neke su pobožnosti štampane latinski i hrvatski (n. pr. Veni Sancte, Te Deum, Miserere), druge latinski i staro-slovenski (n. pr. Sv. misa). Jezik je čist. Neke štamparske pogreške lako je zamjetiti i ispraviti. Oprema knjige je dostojna. Cijena (za 470 stranica) neznatna K 1.60. Sve u svemu: djelce je vrijedno, da se katoličkoj mladeži najtoplije preporučiti. Možda bi katehetsko društvo moglo pomoću nadbiskupskog duhovnog stola izraditi kod bogoštovnog odjela kr. zemljske vlade, da se ova knjižica preporučiti zrelijoj mladeži kao pomagalo za „nauk vjere“. Svaka struka ima svojih pomoćnih knjiga, zašto da samo vjeronauk zaostane? A možda ne bi bilo neprikladno, da se višim razredima propiše mjesto „molitvenika“. Tu i onako nema jedinosti u različnim zavodima, pa gotovo svaki dak ima drugi „molitvenik“ — ako ga uopće ima.

Dr. Fran Barac.

Tanqueray Ad. Synopsis theologiae moralis et pastoralis ad mentem S. Thomae et S. Alphonsi hodiernis moribus accomodata. Tomus tertius: De Sacramentis in genere et in specie. Nova editio. Typis Societatis Sti. Iohannis Evang. Desclée et Socii. Tornaci (Tournai u Belgiji) in 8° str. XX + 790.

U pregjašnjem godištu već smo ocijenili prvu i drugu svesku izvršnog ovog djela, a sada evo donosimo ocjenu i treće sveske istoga djela. U prvoj raspravi de Sacramentis in genere slijedi T. općenitu razdiobu, te govori de natura et efficacia, materia et forma, ministro et subiecto Sacramentorum. Na kraju ima kratak dodatak de Sacramentalibus. U ovom dijelu je kratak, precizan, ali iscrpiv. Rasprave de Baptismo et Confirmatione takogjer su kratke, zbite, ali pregledne i jasne.

Nema ni razlikosti mnijenja, za koju ne bi T. znao i spomenuo ju pa ma s nekoliko riječi. Rasprava de SS. Eucharistia isto tako je prilično kratka (oko 70 str.), ali iscrpljuje svekoliko gradivo o tom najsvetijem predmetu. Razumije se, da ne manjka pitanje de Communionem quotidiana et frequeti. Najopsežnija mu je rasprava de Poenitentia (300 stranica), a i razumljivo je. U prvom poglavlju govori de natura Poenitentiae, u drugom de officiis poenitentis, i tu obraguje gradivo de contritione, confessione et satisfactione sa svim onim mnogobrojnim i sićušnim pitanjima i dvoj-bama i kontroverzijama. A u trećem govori de Confessario, i to ponajprije de potestate (approbatio, iurisdictione), a zatim de officiis confessarii in genere et in specie. U ovom specijalnom djelu daje T. ispovjednicima lijepe nauke i potrebne upute, kako će ispovjedati djecu, kako neuke, sulude ljude, nijeme i gluhe, kako osobe pobožne i kako umiruće. Ova rasprava ima opširan dodatak de Indulgentiis. — Rasprava de Extrema Unctione kratka je, ali ona de Ordine je zato mnogo dulja no običajno u drugih pisaca. U njoj se govori iznajprije de Sacramento Ordinis in genere, a onda de singulis ordinibus in specie. Zatim se navode leges canonicae de ordinatione, i to opširno oni, kojih se ima ravnati djelitelj sv. reda, kojih se ima držati onaj, koji prima sv. red i napokon govori o zaprekama sv. reda, de irregularitatibus. Velika je i opširna rasprava de Matrimonio, o ženidbi, o kojoj se govori napose u koliko je ugovor, a napose u koliko je Sakrament. Ostali dio zauzimalju rasprave de impedimentis et de dispensationibus. Na kraju ove rasprave ima dodatak de lege civili quoad Matrimonium. A na kraju cijele sveske imade više dodataka, kao n. pr. dekret „Ne temere“ s tumačem, de impedimento impotentiae i de debito coniugali. Svakako zgodnije je mjesto ovdje o tom da se govori, nego li u raspravi de Sexto. — I ova treća sveska ne zaostaje ni najmanje za prvim dvjema, što se čistoće nauke dotiče, jasnoće, preglednosti i drugih vrhina piščevih. Pa kao što smo prve dvije sveske preporučili, tako

isto možemo i moramo i ovu treću da prepuručimo svakomu, komu je stalo do toga, da nešto solidna nauči.

Dr. Pazman.

Kachnik dr. Jos. Ethica catholica specialis. Praelectiones academicae. Olomuc 1912, kod Prombergera, 8° str. 622. Cijena K 14.—.

Profesor bogoslovskega fakulteta u Olomucu izdao je djelo o moralnom bogoslovlju u tri sveske pod naslovom: *Ethica catholica generalis, Ethica catholica specialis i Ethica socialis seu sociologia*. Pred nama je drugi svezak toga djela, koji obrađuje gradivo dekaloga i zapovijedi crkvenih. Prema tomu je i razdijelio pisac cjelokupno gradivo ovoga sveska na dva nerazmjerna i nejednaka dijela: de praeceptis decalogi (od str. 13. do 568.) i de praeceptis ecclesiae (od str. 569. do 622.). Prvi je dio opet razdijelio na dvije sekcije, te u prvoj govori o prve tri zapovijedi dekaloga, a u drugoj raspravlja zapovijedi od 5. do 10. incl., dok o 4. zapovijedi govori u trećem svesku: *Ethica socialis*. Prvu od napomenutih sekcija dijeli opet u tri poglavlja: 1. de fidelitate erga Deum, 2. de reverentia erga Deum i 3. de famulatu Deo exhibendo. Prvo poglavlje (opet nerazmjerno) obuzima gradivo de praeceptis fidei, spei, charitatis (erga Deum, seipsum et proximum et cultus divini. Drugo poglavlje obuzima samo drugu zapovijed Božju (de blasphemia, iuramento et voto), a treći opet obuhvaća samo treću zapovijed Božju i dvije crkvene. Druga sekcija razdijeljena je na pet poglavlja; u prvom je govor općenito de nocumentis in bonis externis; u drugom de nocumentis in vita (5. zap. Božja), u trećem de nocumentis in personam (6. i 9. zap. Božja); u četvrtom de nocumentis in rem possessam (7. i 10. zap. Božja); u petom napokon de nocumentis ore prolatis (8. zap. Božja). Pisac je nastojao da bude u razdiobi gradiva originalan, pa mu je to i za rukom pošlo. Gradivo raspravlja pregledno, jasno, u kratko, jezgrovito, a metoda mu je ona pomiješana, no pretežno kasuistična. Originalno je i to, što se pisac — bio je jamačno prije ka-

teheta — kod svakoga pitanja obzire na katekizam, te se u opasci pozivlje i navodi riječi iz katehizma i češki i njemački. Razumijeva se, da i literaturu navodi pred svakim poglavljem. poglavito se oslanja na nauku sv. Tome Akvinca, sv. Alfonsa i novijih pisaca kao Noldina, Schindlera, Göpferta, Cathreina, Müllera, Lehmkuhla, Aertnys-a i dr. — Djelo je ovo vrijedno svake preporuke i pohvale.

Dr. Pazman.

Ude prof. dr. Johann: E t h i k. Leitfaden der natürlich-vernünftigen Sittenlehre. Freiburg u. Wien. Herdersche Verlagshandlung. 8° str. XX + 164. Cijena K 2.88 uvez. K 3.60.

Pisac je imao prilike predavati etiku kroz dvije godine, pa ono, što je predavao, izdao je štampom u kratko, zbitno, i u skolastičkoj formi, t. j. po običaju, kojim su se t. zv. skolastici služili i koji je veoma podesan za školu, tako te je i dandanas većina školskih teoloških knjiga napisana na taj način. Pisac name prije nego počne raspravljati koje pitanje, navede literaturu razjasni s nekoliko opazaka t. zv. status quaestionis, postavi tezu i dokaze. Ova knjiga imade 61 tezu, a raspravlja o posljednjoj svrsi čovjeka, o moralnosti, o moralnom zakonu naravnom i pozitivnom, o zasluži i krivnji, o pravu, o dužnostima pojedinaca, te napokon o društvu i društvenim dužnostima. Pisac se je poglavito držao nauke sv. Tome Akvinskog, pa to podaje knjizi golemu cijenu. Knjiga je pisana njemački, a to je dobro i zgodno za njemačke bogoslovce i juriste, da u knjizi brzo i lako nagju, što im ovaj čas treba iz etike, pa da u kratko doznadu za tačan sadržaj nauke i glavne dokaze. U latinskom jeziku imade više ovakovih etika, pa zato nije ova knjiga upravo potrebna našim bogoslovcima, ali je ipak poradi izvrsnosti njezine preporučujemo.

Dr. Pazman.

Telch Carolus: Epitome theologiae moralis universae per definitiones, divisiones et summaria principia pro recollectione doctrinae mo-